

**Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till (1) Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, och om dess regler för deltagande och spridning (2021–2027), (2) Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation (2021–2027), (3) rådets förordning om inrättande av Europeiska atomenergigemenskapens forsknings- och utbildningsprogram för perioden 2021–2025 som kompletterar Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, (4) rådets beslut om ändring av beslut 2007/198/Euratom om inrättande av ett europeiskt gemensamt företag för ITER och utveckling av fusionsenergi samt om beviljande av förmåner till detta företag, samt en promemoria om förslagen, och (5) Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå och om upphävande av förordningarna (EU) nr 912/2010, (EU) nr 1285/2013, (EU) nr 377/2014 och beslut 541/2015/EU**

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 7 juni 2018 till (1) Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, och om dess regler för deltagande och spridning (2021–2027), (2) Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation (2021–2027), (3) rådets förordning om inrättande av Europeiska atomenergigemenskapens forsknings- och utbildningsprogram för perioden 2021–2025 som kompletterar Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, och (4) rådets beslut om ändring av beslut 2007/198/Euratom om inrättande av ett europeiskt gemensamt företag för ITER och utveckling av fusionsenergi samt om beviljande av förmåner till detta företag, samt Europaparlamentets och rådets förordning av den 6 juni 2018 om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå och om upphävande av förordningarna (EU) nr 912/2010, (EU) nr 1285/2013, (EU) nr 377/2014 och beslut 541/2015/EU samt en promemoria om förslagen.

Helsingfors den 13 juli 2018

Näringsminister Mika Lintilä

Konsultativ tjänsteman Mika Pikkarainen

ARBETS- OCH NÄRINGS-  
MINISTERIET

PROMEMORIA

EU/2018/1217  
EU/2018/1224  
EU/2018/1218  
EU/2018/1215  
EU/2018/1219

2.7.2018

**KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL 1) EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM INRÄTTANDE AV HORIZONT EUROPA – RAMPROGRAMMET FÖR FORSKNING OCH INNOVATION, OCH OM DESS REGLER FÖR DELTAGANDE OCH SPRIDNING (EU/2018/1217), 2) EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS BESLUT OM INRÄTTANDE AV DET SÄRSKILDA PROGRAMMET FÖR GENOMFÖRANDE AV HORIZONT EUROPA – RAMPROGRAMMET FÖR FORSKNING OCH INNOVATION (2021–2027) (EU/2018/1224), 3) RÅDETS FÖRORDNING OM INRÄTTANDE AV EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPENS FORSKNINGS- OCH UTBILDNINGSPROGRAM FÖR PERIODEN 2021-2025 SOM KOMPLETTERAR HORIZONT EUROPA – RAMPROGRAMMET FÖR FORSKNING OCH INNOVATION (EU/2018/1218), 4) RÅDETS BESLUT OM ÄNDRING AV BESLUT 2007/198/EURATOM OM INRÄTTANDE AV ETT EUROPEISKT GEMENSAMT FÖRETAG FÖR ITER OCH UTVECKLING AV FUSIONSENERGI SAMT OM BEVILJANDE AV FÖRMÅNER TILL DETTA FÖRETAG (EU/2018/1215), SAMT 5) EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM INRÄTTANDE AV UNIONENS RYMDPROGRAM OCH EUROPEISKA UNIONENS RYMDPROGRAMBYRÅ OCH OM UPPHÄVANDE AV FÖRORDNINGARNA (EU) NR 912/2010, (EU) NR 1285/2013, (EU) NR 377/2014 OCH BESLUT 541/2015/EU (2018/0236) (EU/2018/1219)**

## **1 Bakgrund till förslaget till ramprogrammet Horisont Europa**

Europeiska kommissionen gav den 7 juni 2018 ett förslag till Horisont Europa – unionens ramprogram för forskning och innovation 2021–2027. Horisont Europa är det nionde ramprogrammet.

Förslagspaketet består av förslagen till

1. ett ramprogram för forskning och innovation med titeln ”Horisont Europa”, inklusive regler för deltagande och spridning (COM(2018) 435 final),
2. ett särskilt program för att genomföra Horisont Europa (COM(2018) 436 final),
3. ett forsknings- och utbildningsprogram inom ramen för Euratomfördraget som kompletterar Horisont Europa (COM(2018) 437 final),
4. åtföljande konsekvensbedömning och finansieringsöversikter (COM(2018) 445 final).

Samtidigt läggs också fram ett förslag till ändring av rådets beslut om ITER.

Kommissionen kommer att lämna ett separat förslag till förordning om ett särskilt program om försvarsforskning.

Förslagen till avveckling av kärnanläggningar i rubrik 5 i den fleråriga budgetramen (stödprogrammet för avveckling av kärnkraftverk (Ignalinaprogrammet) COM(2018) 466, avveckling

av kärntekniska anläggningar och hantering av radioaktivt avfall COM(2018) 467) kommer på hösten att upptas i en kompletterande U-skrivelse om FoU.

Förslagen till förordning och beslut om Horisont Europa kompletterar kommissionens meddelande av den 2 maj 2018 *En modern budget för ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum – Flerårig budgetram 2021–2027* (COM(2018) 321 final) och tillhörande lagstiftningsförslag, inklusive kommissionens förslag till flerårig budgetram för åren 2021–2027. Statsrådet har lämnat en skrivelse till riksdagen om dessa förslag (U 45/2018 rd).

Förslaget till Horisont Europa är i linje med kommissionens agenda för sysselsättning, tillväxt, rättvisa och demokratisk förändring samt globala policyprioriteringar (FN:s mål för hållbar utveckling). Det stöder också EU:s agenda efter 2020 enligt överenskommelsen i Romförklaringen av den 25 mars 2017. Enligt Romförklaringen ska EU verka för ett tryggt och säkert Europa, ett blomstrande och hållbart Europa, ett socialt Europa och ett starkare Europa på den globala arenan.

Horisont Europa ska ha ännu bredare genomslagskraft än tidigare. Kommissionens lade i maj 2018 fram en agenda för forskning och innovation som har följande två utgångspunkter: tre procent av bruttonationalprodukten ska investeras i forskning och utveckling och EU:s globala konkurrenskraft ska tryggas (COM(2018) 306 final: *En förnyad EU-agenda för forskning och innovation – EU:s tillfälle att forma sin framtid*, Kommissionens bidrag till det informella toppmötet om innovation den 16–17 maj 2018).

Forskning och innovation är av central betydelse för produktiviteten, förnyelsen och den ekonomiska konkurrenskraften inom unionen. Denna betydelse betonas på många av unionens prioriterade områden och i programmen, särskilt gällande nya arbetstillfällen och tillväxt, den digitala inre marknaden, energiunionen och klimatåtgärder.

Forsknings- och innovationsresultat ska utnyttjas inom unionen och på nationell och regional nivå och därigenom maximera EU:s innovationspotential.

Programmet ska fokusera på åtgärder som stärker sådana områden av forskning- och innovation inom EU som för närvarande inte fungerar på ett optimalt sätt. Åtgärderna framhäver verksamhetens kvalitet och effekt samt att verksamheten ska ha europeiskt mervärde, utan att duplicera eller utestänga privat finansiering. Detta garanterar att åtgärderna inom programmet är förenliga med EU:s regler för statligt stöd, och därmed undvika snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden.

Försvarsforskning som utförs inom ramen för Europeiska försvarsfonden hör till genomförandet av Horisont Europa. Det särskilda programmet för försvarsforskning ska vara exklusivt inriktat på försvarstillämpningar vars resultat kan utnyttjas ömsesidigt även i civila tillämpningar inom Horisont Europa.

## **2 Bakgrund och rättslig grund till förslaget till inrättande av unionens rymdprogram**

Unionen har delad behörighet i rymdrelaterade frågor i enlighet med artikel 189 i EUF-fördraget. Rymdprogrammet kan utvecklas och genomföras i den föreslagna utsträckningen endast på unionsnivå eftersom det är för omfattande och tekniskt krävande för en enskild medlemsstat. Programmet begränsas till åtgärder som ingen medlemsstat kan genomföra själv och i vilka det med unionens hjälp är möjligt att uppnå mer ambitiösa mål.

Kommissionen lämnade den 2 maj 2018 förslaget till EU:s nya fleråriga budgetram för åren 2021–2027. Kommissionen lämnar efterhand kompletterande förslag till lagstiftning på de olika politikområdena. Ett av dessa är förslaget av den 6 juni 2018 till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå (rymdprogramsförordningen). I den föreslagna fleråriga budgetramen hör förslaget till rubrik 1 Inre marknaden, innovation och den digitala sektorn – kluster 4 Rymd.

### **3 Huvudsakligt innehåll**

#### **3.1 De allmänna målen för Horisont Europa**

Horisont Europa-paketet består av förslag till a) ett ramprogram med titeln Horisont Europa, inklusive de allmänna och särskilda målen för programmet, programstruktur och åtgärderna i huvuddrag samt reglerna för deltagande och spridning, b) ett särskilt program för att genomföra Horisont Europa och med förslag till lämpliga typer av åtgärder och former för genomförande, och c) ett program inom ramen för Euratomfördraget som kompletterar Horisont Europa.

Programpaketet omfattar också Europeiska institutet för innovation och teknik (European Institute of Innovation and Technology, EIT) och Gemensamma forskningscentrumet (Joint Research Centre, JRC). EIT kommer att sträva efter att stärka ekosystemen för innovation för att ta itu med globala utmaningar genom att främja integrering av näringsliv, forskning, högre utbildning och entreprenörskap. JRC kan bidra till Horisont Europa på många olika sätt och speciellt till åtgärder för globala utmaningar och industriell konkurrenskraft. Det ska också stödja faktabaserade beslutsfattande inom unionens olika politiska verksamhetsområden.

Programtiden för Horisont Europa är sju år och programmet ska kunna hantera de betydande ekonomiska och politiska förändringar som inträffar under denna tid. För att programmet ska vara relevant ska det enligt kommissionen finnas flexibilitet i fråga om prioriteringar och resursfördelning. Därför innehåller förslaget flexibilitetsklausuler. Ett femårigt ramprogram (2021–2025) för kärnenergiområdet bygger på Euratomfördraget.

Förslaget utgår ifrån att forskning och innovation ska svara på medborgarnas behov, ökar produktiviteten och konkurrenskraften i unionen och är av avgörande betydelse för att unionen ska kunna upprätthålla sin socioekonomiska modell och sina värden och hitta lösningar som tar itu med de gemensamma utmaningarna.

Ramprogrammet är unionens flaggskeppsprogram för stöd till alla skeden och områden av forskning och innovation från idé till introduktion av resultaten och innovationerna i samhället och på marknaden. Det är tänkt att komplettera nationell och regional finansiering. Ramprogrammen har redan gett ett unikt europeiskt mervärde och lett till vetenskapliga genombrott, ökad konkurrenskraft och lösningar på olika samhällsutmaningar.

#### **3.2 Prioriteringar i ramprogrammet Horisont Europa**

Ramprogrammet Horisont Europa fokuserar på tre separata prioriteter (pelare) som ömsesidigt stärker varandra och ska ge europeiskt mervärde.

**(1) Öppen vetenskap.** Den första pelaren ska stärka EU:s vetenskapliga ledarskap, högkvalitativa kunskap och forskarutbildning genom Europeiska forskningsrådet, Marie Skłodowska-Curie-åtgärder och forskningsinfrastrukturer.

a) **Europeiska forskningsrådet (European Research Council, ERC)** ska tillhandahålla attraktiv och flexibel finansiering för att talangfulla och kreativa enskilda forskare och deras grupper ska kunna fortsätta på de mest lovande vägarna vid vetenskapens yttersta gränser, på grundval av unionsomfattande konkurrens. Målet är att stödja vetenskaplig spetskompetens med hjälp av forskardrivna förslag (principen nedifrån-och-upp).

b) **Marie Skłodowska-Curie-åtgärder** ska tillhandahålla innovativ forskarutbildning av hög kvalitet och attraktiva möjligheter för karriär genom gränsöverskridande och sektorsövergripande rörlighet för forskare för att på bästa sätt förbereda dem på dagens och framtidens samhällsutmaningar.

c) **Forskningsinfrastruktur** ska utveckla europeisk forskningsinfrastruktur, främja dess innovationspotential och humankapital, och främja globalt samarbete

**(2) Globala utmaningar och industriell konkurrenskraft.** Pelaren består av fem integrerade kluster som är länkade till målen för hållbar utveckling. Verksamheten ska bygga på gränsöverskridande tvärvetenskapligt samarbete. På så sätt kan man uppnå större effekt och bättre utnyttja innovationspotentialen som ofta är störst i skärningspunkten mellan discipliner och sektorer. Industrin (oavsett företagets storlek) bidrar i samarbete med andra forskningsaktörer till att programmets mål ska kunna uppnås. Man kommer att prioritera investeringar i morgondagens viktiga möjliggörande teknologi (key enabling technologies). De tematiska prioriteringarna i pelaren utformas företrädesvis enligt principen nedifrån-och-upp.

Åtgärderna i den andra pelaren fokuserar på följande teman: Hälsa, Inkluderande och säkra samhällen, Digitala frågor och industri, Klimat, energi och mobilitet samt Livsmedel och naturresurser.

Utöver traditionella åtgärder ska det inom ramen för pelaren också genomföras ett begränsat antal ”uppdrag”. Uppdragen, som ska ha ambitiösa men tidsbestämda och uppnåeliga mål, bör också tilltala allmänheten. De ska ta itu med problem som påverkar vårt dagliga liv. Det kan röra sig om allt från kamp mot cancer till rena transporter eller plastfria hav. Uppdragen ska utformas genom en strategiprocess i samarbete med medlemsstaterna, Europaparlamentet, berörda parter och medborgare.

**(3) Öppen innovation.** Den tredje pelaren ska fokusera på banbrytande innovation som skapar nya marknader genom ett europeiskt innovationsråd (European Innovation Council, EIC).

Europeiska innovationsrådet ska erbjuda en enda kontaktpunkt för stöd till framtagning och utnyttjande av banbrytande teknologi. Åtgärderna utformas i huvudsak enligt principen nedifrån och upp. Avsikten är också att förenkla nuvarande åtgärder och fylla eventuella luckor mellan bidrag från programmet och finansieringsinstrumenten inom InvestEU. Stöd kommer också att ges till samarbete med nationella och regionala innovationsmyndigheter.

Stöd till innovationsinsatser ingår också i andra delar av programmet. Pelaren omfattar dessutom stöd till de europeiska ekosystemen för innovation och Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT).

Förutom de tre pelarna stöds genom programmet också åtgärder för att förstärka det europeiska forskningsområdet (ERA). Till sådana åtgärder hör att stödja mindre FoU-intensiva länder i deras kompetenshöjande insatser samt att förnya och höja effektiviteten av det europeiska FoU-systemet.

### **c. Viktiga horisontella element i Horisont Europa**

Målet för Horisont Europa är att i hög grad stärka det internationella samarbetet genom principen för allmän öppenhet. Samarbetet är viktigt för att man ska kunna stärka know-how och kompetens, utnyttja möjligheterna i forskningssamarbetet och säkerställa en global marknad. För att man ska kunna ta itu med gemensamma utmaningar och uppfylla globala åtaganden behövs också internationellt samarbete. Avsikten är att utvidga samarbetet och associeringsavtalen till länder med utmärkt kapacitet inom vetenskap, teknologi och innovation. Programmet kommer också att fortsätta samarbete och finansiera samarbete med både mindre utvecklade länder och tillväxtekonomier.

Horisont Europa verkar enligt principen om öppen vetenskap. Detta kräver öppen åtkomst till publikationer och data (med tydliga undantag för det senare) och till datahanteringsplaner för forskningsdata. Detta ger resultat som erhållits genom EU-finansiering bättre tillträde till marknaden och höjer innovationspotentialen. Programmet kommer att främja en bred användning av data som uppfyller Fairprinciperna (sökbarhet, tillgänglighet, kompatibilitet och återanvändbarhet) och därmed effekten av dessa data.

Kommissionen föreslår en ny strategi för partnerskap inom Horisont Europa. Den nuvarande floran av partnerskap ska rationaliseras så att de har förenklade former som är öppna för alla (t.ex. den akademiska världen, näringslivet, medlemsstaterna och stiftelser). Partnerprojekten ska bidra till de allmänna och särskilda målen för Horisont Europa. De ska utformas på grundval av mervärde på EU-nivå, öppenhet, resultat, hävstångseffekter, långsiktigt finansiellt engagemang från alla berörda parter, flexibilitet, samstämmighet och komplementaritet med unionens initiativ samt nationella och regionala initiativ. På så sätt vill man undvika överlappningar och dubbelarbete.

Det ska finnas tre nivåer av partnerskap: a) samprogrammerade, på grundval av samförståndsavtal eller avtal med partner, b) samfinansierade, på grundval av en enda flexibel samfinansieringsåtgärd för program, samt c) Institutionaliserade partnerskap på grundval av artikel 185 eller artikel 187 i EUF-fördraget, och EIT-förordningen för kunskaps- och innovationsgrupper.

Områdena för partnerskap, inklusive en fortsättning av befintliga partnerprojekt, ska avtalas under den strategiska planeringsprocessen (den föreslagna rättsliga grunden anger bara vilka instrument och kriterier som ska styra deras användning).

Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT), som spelar en viktig roll i integrationen av forskning, innovation och utbildning, ska lägga fram förslag till framtida kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupper) i sitt strategiska innovationsprogram (SIP).

I kommissionens förslag till flerårig budgetram för perioden 2021–2027 fastställs ett ambitiösare mål för integrering av klimatfrågor i alla EU:s program. Det övergripande målet är att 25 procent av EU:s utgifter ska bidra till klimatmålen. Horisont Europas bidrag till uppnåendet av detta övergripande mål kommer att kontrolleras med hjälp av ett EU-system för klimatmarkörer.

Synergier mellan olika EU-program kommer förstärkas genom en strategisk planeringsprocess.

### **d. Regler för deltagande och spridning**

Syftet med reglerna för deltagande är att skapa ett sammanhängande och tillräckligt flexibelt ramverk som underlättar deltagande, harmoniserar instrumenten och stärker den vetenskapliga och ekonomiska effekten.

Kommissionens förslag till regler för deltagande och spridning bygger på reglerna i nuvarande Horisont 2020, men kommissionen föreslår också nya element som ska göra reglerna enklare. Tilldelningskriterier för projektfinansieringen, som bedöms genom öppen ansökan, är spetskompetens (excellence), genomslag samt kvalitet och effektivitet i genomförandet.

#### **e. Finansieringsarrangemang och genomförande av projekt i Horisont Europa**

Förslaget till ramprogram innehåller olika slags stödformer som omfattar alla skeden av forskning och innovation från grundläggande forskning till marknadsintroduktion.

De projekt som finansieras inom ramen för Horisont Europa väljs i huvudsak genom ansökningsomgångar. Finansieringen tilldelas utifrån en oberoende bedömning av ansökningarnas kvalitet. Projekt som stöds genom ramprogrammet är bland annat gränsöverskridande samarbete, samordnings- och stödåtgärder, enskilda projekt (inom grundforskning), stöd till forskarutbildning och forskarkarriärer samt specialgrupper, speciellt forskning som gynnar små och medelstora företag. Unionen kan också delta i program som genomförs av medlemsstaterna (artikel 185 i EUF) eller i gemensamma företag eller andra strukturer (artikel 187 i EUF-fördraget).

I förslaget till ramprogram betonar kommissionen betydelsen av starkare samordning av finansieringen av forskning och innovation med annan EU-finansiering (t.ex. den gemensamma jordbrukspolitiken, Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), programmet för miljö och klimatpolitik (Life-programmet) för att de allmänna effektmålen ska kunna uppnås.

Som en del av den nya budgetramen har kommissionen även föreslagit att den skulle börja erbjuda direkt kapitalfinansiering och eventuellt även lån inom ramen för en blandfinansiering från Horisont Europa och genom Europeiska innovationsrådet (EIC). Kommissionen föreslår med andra ord att det samtidigt med InvestEU ska inrättas en parallell struktur för återbetalningspliktig finansiering. Förslaget till Horisont Europa verkar inte heller innehålla specifikationer av hur den investeringsfond som eventuellt ska grundas för blandinstrumenten förhåller sig till InvestEU eller EIB-gruppen.

Statsrådet ska överlämna till riksdagen en skrivelse om kommissionens förslag till InvestEU samt tillhörande förslag.

#### **f. De viktigaste nya komponenterna i Horisont Europa**

Till de viktigaste nya komponenterna i Horisont Europa hör: Förenkling bland annat genom att anpassa reglerna för deltagande och spridning samt rationalisera finansieringslandskapet, uppdragsinriktning som införs i begränsad omfattning, samt inrättande av Europeiska innovationsrådet (EIC).

#### **4 Europeiska atomenergigemenskapens (Euratom) forsknings- och utbildningsprogram (2021-2025)**

Enligt Euratomfördraget har kommissionen till uppgift att främja och underlätta kärnforskningen i medlemsstaterna samt att komplettera denna med ett forsknings- och utbildningspro-

gram på gemenskapsnivå. Kommissionen föreslår att Euratomprogrammet tilldelas ett anslag på 2,1 miljarder euro (i 2018 års priser) under perioden 2021–2027.

Euratomprogrammet – som finansierar forskning och utbildning inom kärnsäkerhet, fysiskt skydd och strålskydd – ska fokusera mer på andra tillämpningar än kärnkraft, som till exempel inom hälso- och sjukvård och i medicintekniska produkter. Programmet bidrar också finansiellt till Marie Skłodowska-Curie-åtgärderna som stöder mobiliteten för forskare på kärnenergiområdet.

Kommissionens förslag till Euratoms forsknings- och utbildningsprogram behandlar nyckelfrågor för kärnenergis olika tillämpningar i Europa. Programmet ska fortföra det pågående programmets viktigaste forskningsverksamheter, utöka forskningen till tillämpningar av joniserande strålning och göra förbättringar på områdena utbildning och tillgång till forskningsinfrastruktur.

Ett av programmets mål är att förbättra kärnteknikens säkerhet genom att utveckla bättre kunskap om kärnreaktorers åldrande och förbättra olyckshanteringsstrategier. Programmet kommer också att stödja forskning om bedömning och demonstration av säkerhetsaspekterna av framtida fissionsteknologi. Programmet omfattar också uppgifter för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall samt höjning av beredskapen för olyckor som involverar strålning.

Programmet fokuserar också på utvecklingen av fusionsenergi, som är en av få möjliga framtida alternativen för koldioxidsnål produktion av el. Upprättandet av fusionskraftverk är fortfarande en avlägsen verklighet, men programmet har som mål att genomföra EU:s färdplan för fusionsenergi i riktning mot fusionsbaserad elproduktion. Detta innebär demonstration av att fusion kan användas som energikälla genom utnyttjande av befintliga och framtida fusionsanläggningar (som den internationella experimentanläggningen ITER), och förberedelser för framtida fusionskraftverk genom utveckling av konstruktion, material och teknik.

I sina insatser för att utveckla fusionsenergin kommer programmet att förstärka industrins delaktighet och roll, och särskilt sträva efter enklare kunskapsöverföring från fusionslaboratorier till den industri som ska ta över ansvaret för konstruktionen av Demo när tiden är mogen.

Utöver de ovan nämnda verksamheterna omfattar förslaget forskning för avveckling av kärntekniska anläggningar. Programmet tar upp frågor såsom kompetensutveckling, utbyte av bästa praxis, teknikutveckling och forskning kring gemensamma frågor avseende avveckling.

När det gäller expertis och spetskompetens på kärnenergiområdet i gemenskapen kommer den föreslagna Euratomförordningen och förslaget till Horisont Europa att ge forskare möjlighet att delta i Marie Skłodowska-Curie-utbildningsåtgärderna. Programmet ska också bidra finansiellt till tillgängligheten till och åtkomsten för europeisk och internationell forskningsinfrastruktur, inklusive JRC:s infrastruktur.

Programmet ska komplettera Horisont Europa, och tillämpa samma instrument och regler för deltagande.

## 5 ITER

Kommissionen lämnade också ett förslag till rådets beslut om ändring av beslut 2007/198/Euratom om inrättande av ett europeiskt gemensamt företag för den internationella forskningsanläggningen ITER och utveckling av fusionsenergi. Förslaget har som mål att

säkra det europeiska deltagandet i ITER projektet och att åstadkomma avgörande vetenskapliga genombrott i utvecklingen av fusion.

Kommissionen föreslår att ITER tilldelas ett anslag på 5,4 miljarder euro (i 2018 års priser) under perioden 2021–2027. EU:s andel av finansieringen av ITER projektet är 5/11 av uppförandekostnaderna, så att Euratoms bidrag är 80 procent och Frankrikes 20 procent. Kostnadsfördelningen kommer att förändras under driftsfasen, där EU kommer att bidra med 34 procent av de uppskattade kostnaderna, i enlighet med ITER avtalet från 2006.

## **6 Viktigaste innehåll i och syfte med förslaget till unionens rymdprogram**

Unionens rymdprogram inrättas genom förordningen om rymdprogrammet (rymdprograms-förordningen) Förordningen omfattar de viktigaste reglerna om EU:s samtliga rymdprogram, i stället för tidigare separata rättsakter för varje program. Förordningen upphäver de enskilda rättsakterna med undantag för föreskrifterna för tillträde till den offentliga reglerade tjänst (*Public Regulated Services*) som erbjuds via Galileoprogrammet. Kommissionen föreslår att rymdprogrammet tilldelas ett anslag på 14,2 miljarder euro (i 2018 års priser) under perioden 2021–2027.

Komponenterna i EU:s rymdprogram är det europeiska globala systemet för satellitnavigering (*European Global Navigation Satellite System EGNSS*) Galileo, det regionala systemet för satellitnavigering EGNOS (*European Geostationary Navigation Overlay Service*), systemet för jordobservationer Copernicus, SSA-systemet för rymdlägesbild (*Space Situational Awareness*) inklusive SST-systemet för spårning av rymdskrot (*Space Surveillance and Tracking*) samt satellitkommunikationstjänsten Govsatcom för medlemsstaternas och unionens säkerhetskritiska information.

Genom förordningen inrättas dessutom Europeiska unionens rymdprogrambyrå (*European Union Agency for the Space Programme*) som ersätter nuvarande Europeiska byrån för GNSS.

### **6.1 Programmets mål**

Förslaget till förordning om unionens rymdprogram följer målen för rymdstrategin för Europa från 2016. Syftet med förslaget är att samla hela unionens verksamheter på det strategiska rymdområdet.

Programmet har som mål att tillhandahålla högkvalitativa och aktuella rymdrelaterade data, information och tjänster för att EU ska kunna uppfylla sina politiska prioriteringar bland annat klimatförändringar, säkerhet och försvar. Programmet ska dessutom säkerställa den samhälls-ekonomiska nyttan, stärka säkerheten och oberoendet i unionen och dess medlemsstater samt främja unionens internationella roll som en ledande aktör på rymdområdet.

Vidare ska rymdprogrammet bidra till och stödja att unionen har en oberoende, tillförlitlig och kostnadseffektiv tillgång till rymden samt främja vetenskapligt och tekniskt framåtskridande och stödja konkurrenskraften, innovationsförmågan och hållbara tillväxten i unionens rymdindustri, särskilt små och medelstora företag.

### **6.2 Förvaltning**

Syftet med förslaget till förordning är att skapa en tydlig rollfördelning mellan de olika aktörerna i rymdprogrammet, främst kommissionen, rymdprogrambyrån och Europeiska rymdorganisationen samt att säkerställa tillsynen och riskhanteringen i programmet.

Kommissionen ansvarar för genomförandet av rymdprogrammet. Den ska fastställa programmetts prioriteringar och långsiktiga utvecklingsplaner och övervaka genomförandet av det, med speciell hänsyn tagen till dess inverkan på unionens övriga politikområden. Kommissionen säkerställer också ansvarsfördelningen mellan de organisationer som verkställer programmet, samordnar deras verksamhet och handhar de nödvändiga avtalen.

Rymdprogrambyrån förvaltar Galileo och EGNOS samt svarar för säkerhetsackrediteringen av alla komponenter i rymdprogrammet. Byrån är en juridisk person och ett unionsorgan med säte i Prag.

Rymdprogrambyrån ska ha en styrelse (bestående av företrädare för medlemsstaterna och kommissionen), verkställande direktör och säkerhetsackrediteringsnämnd (Security Accreditation Board). Förordningen innehåller detaljerade föreskrifter som byråns förvaltning och finansiering.

Europeiska rymdorganisationen (ESA) kan anförtros uppgifter gällande utveckling, konstruktion och drift av rymdinfrastruktur för Copernicus, utveckling av system, marksegment och satelliter för Galileo och EGNOS, samt stöd och genomförande av FoU-insatser inom ramen för programmet. Kommissionen och ESA ska ingå en ramöverenskommelse om ekonomiskt partnerskap som fastställer ESA:s uppgifter i rymdprogrammet samt villkoren för finansieringen och kontrollen.

Förordningen innehåller flera bestämmelser som ska garantera säkerheten i rymdprogrammet. För varje programkomponent utförs en risk- och hotbildsanalys. Rymdprogrambyråns säkerhetsackrediteringsnämnd svarar för säkerhetsackrediteringen av alla delar av programmet i enlighet med förordningen.

En preliminär utvärdering av programmet ska göras när det föreligger tillräcklig information om genomförandet av programmet, dock senast fyra år efter det att programmet började genomföras. En slututvärdering av programmet ska göras vid slutet av dess genomförande, dock senast fyra år efter att det avslutats. Kommissionen ska bedöma byråns prestationer senast den 30 juni 2024 och därefter vart femte år.

### **6.3 Programkomponenter**

Rymdprogramsförordningen innehåller särskilda bestämmelser om varje komponent i programmet.

Galileo och EGNOS ska tillhandahålla högkvalitativa och säkra positionsbestämnings- och tidmätningstjänster. Genom Galileo tillhandahålls avgiftsfritt positions- och tidsbestämningsuppgifter för konsumentbruk och för yrkesmässigt eller affärsmässigt bruk samt en delvis avgiftsbelagd signalautentiseringstjänst för yrkesmässigt eller affärsmässigt bruk, en offentligt reglerad tjänst (*public regulated service*) för användare med myndighetstillstånd och en larmtjänst. Genom EGNOS tillhandahålls tillförlitliga positions- och tidsbestämningsuppgifter för konsumentbruk och yrkesmässigt bruk främst på medlemsstaternas territorier i Europa.

Copernicus ska tillhandahålla korrekta och tillförlitliga jordobservationsdata och jordobservationsinformation för att unionens och dess medlemsstaters politik på områdena miljö, klimatförändringar, jordbruk, säkerhet och den digitala ekonomin. Copernicusdata inbegriper data från egna Sentinel-satelliter, tredjepartsdata samt markdata. Alla data och all information från Copernicus tillhandahålls gratis för allmänheten.

Rymdlägesbild (SSA) ska övervaka, spåra och identifiera rymdföremål (STT), övervaka rymdvärdet och sammanlänka medlemsstaternas kapacitet för jordnära föremål.

GovSatCom ska säkerställa långsiktig tillgång till tillförlitliga, säkra och kostnadseffektiva satellitkommunikationstjänster. GovSatComanvändare är unionens eller medlemsstaternas myndigheter eller fysiska eller juridiska personer som sköter övervakning och förvaltning av säkerhetskritiska uppdrag. Användarna ska vara vederbörligen godkända att använda tjänsterna. Kommissionen övervakar tillgången till och efterfrågan på GovSatCom.

## **7 Förslag till budget för Horisont Europa, Euratomprogrammet och ITER**

I enlighet med artikel 182.1 i EUF-fördraget ska ramprogrammet fastställa det högsta totalbeloppet och de närmare villkoren för unionens finansiella deltagande i ramprogrammet samt de planerade verksamheternas andelar.

Den föreslagna budgeten 2021–2027 är fördelad så att 86,6 miljarder euro (i 2018 års priser) anvisas till Horisont Europa (varav 3,1 miljarder euro tilldelas InvestEU) och 2,1 miljarder euro till Euratoms forsknings- och utbildningsprogram. Jämfört med innevarande programperiod skulle anslagen till forskning och innovation öka med 30 procent då jämförelsen görs mellan EU27.

### Förslag till fördelning av budgetåtagandet

Kommissionen föreslår följande fördelning av budgetåtagandet för Horisont Europa (miljarder euro i 2018 års priser):

| <b>HORISONT EUROPA<br/>(2021-2027)</b>                                   | <b>Miljoner euro (i 2018 års<br/>priser)</b> | <b>%</b>    |
|--------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|-------------|
| <b>I. Öppen vetenskap, varav</b>                                         | <b>23 700</b>                                | <b>27,4</b> |
| I.1. ERC                                                                 | 15 300                                       | 17,6        |
| I.2. Marie Skłodowska-Curie                                              | 6 300                                        | 7,2         |
| I.3. Forskningsinfrastruktur                                             | 2 200                                        | 2,5         |
| <b>II. Globala utmaningar och industriell<br/>konkurrenskraft, varav</b> | <b>48 500</b>                                | <b>56</b>   |
| II.1. Hälsa                                                              | 7 100                                        | 8,2         |
| II.2. Inkluderande och säkra samhällen                                   | 2 600                                        | 3,0         |
| II.3. Digitala frågor och industri                                       | 13 800                                       | 15,9        |
| II.4. Klimat, energi och mobilitet                                       | 13 800                                       | 15,9        |
| II.5. Livsmedel och naturresurser                                        | 9 200                                        | 10,6        |
| II.6. JRC (icke-nukleära åtgärder)                                       | 2 000                                        | 2,3         |
| <b>III. Öppen innovation, varav</b>                                      | <b>12 400</b>                                | <b>14,3</b> |
| III.1. EIC                                                               | 9 700                                        | 11,2        |
| III.2. EIT                                                               | 2 800                                        | 3,2         |
| <b>IV. ERA (inkl. "breddat deltagande")</b>                              | <b>1 900</b>                                 | <b>2,2</b>  |

## U 70/2018 rd

|                                         |                     |  |
|-----------------------------------------|---------------------|--|
| <b>Totalt</b>                           | <b>86 596 *, **</b> |  |
|                                         |                     |  |
| <b>V. EURATOMPROGRAMMET (2021-2025)</b> | 2 129               |  |
| <b>VI. ITER</b>                         | 5 406               |  |
| <b>VII. Övriga</b>                      | 2 000               |  |

\* varav InvestEU-fondens andel 3 105 mn €

\*\* varav livsmedel, jordbruk, regionutveckling, bioekonomi 8 873 mn €

### 8 Finansieringen av unionens rymdprogram

Enligt förslaget till budgetram anslås rymdprogrammet 14 196 miljoner euro för hela perioden, motsvarande 2 000 miljoner euro per år (i 2018 års priser).

I förslaget till förordning läggs fram följande preliminära anslagstilldelning till programkomponenterna:

- Galileo och Egnos 60,6 % av finansieringen
- Copernicus 36,3 % av finansieringen
- SST och Govsatcom 3,1 % av finansieringen.

| Unionens rymdprogram | 2021–2027       | 2014–2020<br>(EU27+Eruf) | förändring,<br>mn euro | förändring, % |
|----------------------|-----------------|--------------------------|------------------------|---------------|
| Rymden               | 14 196 miljoner | 11 308 miljoner          | 2 888 miljoner         | 28 %          |

### 9 Rättslig grund och subsidiaritetsprincipen

Förslaget till unionens ramprogram för forskning och innovation (Horisont Europa) bygger på avdelningarna ”Industri” och ”Forskning och teknisk utveckling samt rymden” (artiklarna 173, 182, 183 och 188) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Förslaget till inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa bygger på EUF-fördragets avdelningar ”Industri” och ”Forskning och teknisk utveckling samt rymden” (artiklarna 173 och 182). Samma sak gäller för det särskilda programmet om försvarsforskning (ibid.).

Förslaget till Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) bygger på avdelningen ”Industri”, och det kommer att fortsätta att finansieras genom ett ekonomiskt bidrag från Horisont Europa.

Förslaget till Euratoms forsknings- och utbildningsprogram bygger på artikel 7 i Euratomfördraget.

Avtalet om inrättande av den internationella ITER organisationen för genomförande av fusionsprojektet ITER undertecknades 21 november 2006 (EUT L 358, 16.12.2006). Euratoms

del i ITER projektet sköts genom dess ”interna ITER organ”. I detta syfte inrättades ett europeiskt gemensamt företag för ITER och utveckling av fusionsenergi (”Fusion for Energy”, ”F4E”) genom rådets beslut av den 27 mars 2007 (EUT L 90, 30.3.2007).

Ramprogrammet Horisont Europa godkänns i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Europeiska unionens råd beslutar om ramprogrammet för Euratom efter samråd med Europaparlamentet.

Förslagen strider inte mot subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

## **10 De väsentligaste konsekvenserna för Horisont Europa**

### **10.1 Lagstiftningsmässiga konsekvenser**

Förslagen till unionens ramprogram för forskning och innovation (Horisont Europa) och till unionens rymdprogram har inga konsekvenser för den nationella lagstiftningen.

### **10.2 Ekonomiska konsekvenser**

Enligt den preliminära utvärderingen av Horisont 2020 har programmet bidragit till att skapa arbetstillfällen och stimulera tillväxt, hantera de största samhällsutmaningarna och ge människor bättre livskvalitet. Enligt utvärderingen har programmet ett tydligt mervärde för unionen jämfört med nationellt och regionalt stöd. Per maj 2018 har det genom programmet tilldelats över 31 miljarder euro i stöd till över 18 000 projekt. Utvärderingarna av de tidigare ramprogrammen har visat på motsvarande effekt.

Omkring två tredjedelar av Europas ekonomiska tillväxt under de senaste årtiondena har drivits av innovation. Horisont Europa förväntas ge upphov till ny och bättre kunskap och teknologi samt främja spetskompetens inom vetenskapen. Programmet antas också stimulera tillväxten, handeln och investeringarna samt ha betydande positiva effekter för samhället och miljön.

Enligt kommissionen kan varje investerad euro i programmet potentiellt generera en avkastning på upp till 11 euro i BNP under 25 år. Unionens investeringar i forskning och innovation förväntas direkt skapa upp till 100 000 nya arbetstillfällen inom FoU-verksamhet under ”investeringsfasen” (2021–2027). Den ekonomiska verksamhet som genereras av programmet förväntas indirekt leda till 200 000 nya arbetstillfällen under perioden 2027–2036, varav 40 procent kommer att vara högkvalificerade.

Viktiga sociala konsekvenser och miljökonsekvenser ska åstadkommas genom att vetenskapliga resultat sprids, utnyttjas och tillämpas, och genom att de omsätts i nya produkter, tjänster och processer, vilket i sin tur kommer att bidra till att uppfylla politiska mål samt social innovation och miljöinnovation.

### **10.3 Konsekvenser för forsknings- och innovationspolitik**

Finländska utredningar av de nationella konsekvenserna av EU-forskningssamarbete visar att ramprogrammen inom forskning generellt har haft en positiv effekt på forsknings- och innovationspolitiken. Forskningssamarbetet med de övriga EU-länderna har ökat betydligt sedan slutet av 1990-talet. De projekt som verkställs genom ramprogrammet skapar möjligheter för såväl stora och små företag som högskolor och forskningsinstitut. Projekten stöder samarbetet mellan företag och mellan företag och forskningsorganisationer samt bidrar till mobiliteten

och utbildningen av forskare, speciellt unga. Enligt utredningar motiveras företagen att delta genom att de får information, kan nätverka samt får bättre synlighet och ställning på marknaden. De viktigaste motiverande faktorerna för högskolorna och forskningsinstituten är ny vetenskaplig information, kontakter och forskningsfinansiering. Den sektoriella forskningen i Finland har fått många nya möjligheter till internationella samarbetet genom forskningsfinansiering från EU. Genom att kombinera sina resurser för FoI-verksamhet kan medlemsländerna stärka effekten av innovation och höja forskningens produktivitet och konkurrenskraft.

#### **10.4 Finskt deltagande i forskningssamarbete**

Finländska företag, forskningsinstitut och högskolor samt enskilda forskare har deltagit aktivt i EU:s ramprogram inom forskning. Under åren har finländare deltagit i flera tusen projekt i ramprogrammen. Sedan det fjärde ramprogrammet (1994–1998) har den andel som återbörats till Finland, av den del som är utsatt för fri konkurrens, klart överskridit Finlands kalkylmässiga bidrag. Efter de genomförda ansökningsomgångarna (per maj 2018) i det pågående ramprogrammet, Horisont 2020 (2014–2020) deltar finländare i över ettusen godkända projekt i vilka finländska mottagare har tilldelats sammanlagt nästan 650 miljoner euro. Detta motsvarar cirka 2,1 procent av den totala finansiering som tilldelats. Finlands kalkylmässiga andel av anslagen från EU-budgeten under innevarande budgetramperiod (2014–2020) är cirka 1,6 procent.

#### **10.5 Konsekvenserna av unionens rymdprogram**

Unionens rymdprogram, speciellt EGNOS, Galileo och Copernicus, kompletterar och stöder åtgärder på många andra av unionens politikområden, särskilt forskning och innovation, kommunikation, säkerhet, industri, jordbruk, miljö, energi och utvecklingsbistånd. SST och initiativet GovSatCom är kopplade till försvarshandlingsplanen (European Defence Action Plan) och EU:s globala strategi. Rymdforskning finansieras genom Horisont Europa.

##### **Ekonomiska konsekvenser**

Programmet har betydligt större ekonomiska konsekvenser än anslaget på 14 miljarder euro i den fleråriga budgetramen för 2021–2027. Enligt kommissionens konsekvensbedömning förväntas Copernicus generera fördelar till ett värde av 67–131 miljarder euro till det europeiska samhället mellan 2017 och 2035. Speciellt viktiga för Finland är rymdprogrammets fördelar för de företag som använder data och tjänster (downstream-sektorn). Omkring 84 % av fördelarna kommer att genereras hos slutanvändarna och i downstream-sektorn, där de förväntas ge upphov till över 30 000 arbetstillfällen i Europa. På motsvarande sätt uppskattas Galileo och EGNOS under de närmaste tjugo åren generera 55–63 miljarder euro, av vilket största delen (37–45 miljarder euro) antas ge fördelar i downstream-sektorn genom 50 000 nya arbetstillfällen. Den globala marknaden för satellitnavigeringsbaserade produkter och tjänster förväntas fortsätta öka och uppgå till omkring 250 miljarder euro 2030.

Det går inte att tillmäta ett ekonomiskt värde för rymdprogrammets alla konsekvenser, exempelvis EU:s oberoende i fråga om framtagning av data, regelbundna jordnära observationer och övervakning genom Copernicustjänster, bättre kommunikationstjänster och larmtjänster tack vare Galileo och EGNOS samt bättre säkerhet i rymdverksamheten genom SST.

Copernicustjänster spelar en viktig roll som källa för heltäckande data om miljön. De positionsdatatjänster som tillhandahålls genom Copernicus är avgörande för leverans av tjänster för undantagsförhållanden, till exempel med tanke på säkerheten och funktionen inom olika transportformer. Denna data blir allt viktigare i framtidens autonoma trafiksystem. Med tanke

på övervakningen av klimatavtal är det fråga om en mycket viktig helhet för kartläggningen av koldioxidutsläpp och kolsänkor. Gratis och fri tillgång till de data som inhämtas genom programmet skapar många nya möjligheter för utveckling av näringsverksamhet och bättre förutsättningar för forskning.

Genom Galileotjänster är det möjligt att uppnå ännu exaktare positions- och tidsbestämning för nya tjänster, som autonoma trafiksystem. Satellitpositionering utnyttjas i många vardagliga tjänster inom vägtrafiken och i allt större utsträckning inom logistik, sjöfart, luftfart och spårtrafik, lantmäteri, jordbruk, myndighetsverksamhet och även för underhållning.

För Finland är det synnerligen viktigt att kommissionen åtar sig att lösa problemen med EGNOSTjänsternas täckning i Nordeuropa och den arktiska regionen så fort som möjligt.

SSA-verksamhet kan erbjuda nya möjligheter till deltagande för små medlemsländer som inte har egna SST-system men besitter annan SSA-kompetens, som Finland.

Miljökonsekvenser

Jordobservationsdata från Copernicus spelar en viktig roll för uppföljning av miljöns tillstånd. SSA bidrar till uppföljningen och hanteringen av rymdlägesbilden.

## **11 Ålands behörighet**

Förslagen har inga direkta konsekvenser för Åland.

## **12 Nationell behandling**

Statsrådets ståndpunkt fastställdes av EU-ministerutskottet 26 juni 2018.

Finlands preliminära ståndpunkt till EU:s investeringar i forskning och innovation tangerades i EU-ministerutskottet 25 maj 2018 i samband med beredningen inför konkurrenskraftsrådets möte.

Kommissionens förslag har preliminärt behandlats i EU-sektionen för forskning och innovation (EU 20) 16 maj 2018 (utifrån PM som upprättats av ordförandelandet) och 14–15 juni 2018 (skriftlig behandling).

Finlands preliminära ståndpunkt till unionens nionde ramprogram för forskning och innovation bereddes i EU 20-sektionen och delgavs till kommissionen i juni 2017 i föregripande syfte.

Finlands ståndpunkter till EU:s investeringar i forskning och innovation ingår i statsrådets ställningstaganden till unionens fleråriga budgetramar (20212027) (E 29/2018 rd och U 45/2018 rd).

Riksdagen informerades 25 maj 2018 om förslaget till Horisont Europa, i samband med beredningen för EU:s konkurrenskraftsråd (TEM2018-00278).

Statsrådets skrivelse om förslaget till unionens rymdprogram har utarbetats vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med kommunikationsministeriet. Utkastet till U-skrivelse har behandlats i ett skriftligt förfarande i EU-sektionerna Forskning (EU 20), Trafik (EI 22) och

Kommunikation (EU 19) 15–18 juni 2018 samt i MFF-ledningsgruppen 19 juni 2018. Statsrådets ståndpunkt fastställdes av EU-ministerutskottet 26 juni 2018.

### **13 EU-institutionernas behandling av förslaget**

EU:s konkurrenskraftsråd diskuterade principerna för unionens fleråriga budgetram med hänsyn till forskning och innovation på sitt möte 28–29 maj 2018.

Rådets arbetsgrupp har inlett första läsningen av förslaget till Horisont Europa.

Europaparlamentet har utsett följande föredraganden för betänkandet: Utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE) har utsett följande föredragande för betänkandet gällande Horisont Europa och de tillhörande reglerna: Föredragande för ramprogrammet ITRE/Dan Nica (S&D), föredragande för det särskilda programmet ITRE/Ehler (EPP) och föredragande för Euratomprogrammet ITRE/Kumpula-Natri (S&D).

Kommissionen presenterade förslaget till unionens rymdprogram på ett gemensamt möte för rådets arbetsgrupper för rymdfrågor och transportfrågor 13 juni 2018. Förslaget kommer att behandlas vidare i rymdarbetsgruppen som bistås av transportarbetsgruppen. Europaparlamentet har utsett som föredragande för rymdprogrammet ITRE/ Massimiliano Salini (PPE).

Besluten om Horisont Europa och unionens rymdprogram beror på de beslut som kommer att fattas om den fleråriga budgetramen (2021–2027).

### **14 Statsrådets ståndpunkt**

#### **14.1 De allmänna målen för och uppbyggnaden av Horisont Europa**

Statsrådet förhåller sig inledningsvis positivt till förslagspaketet gällande Horisont Europa. Enligt statsrådet är förslagen i linje med såväl unionens allmänna politiska prioriteringar som behoven och målen för forskning och innovation i Europa. Genom stöd till forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten kan man bidra till förutsättningarna för ökad kunskap, hållbar utveckling, ekonomisk tillväxt, sysselsättning och unionens konkurrenskraft samt samhällsutveckling. Detta kräver visserligen att resurserna riktas in på ett ändamålsenligt och effektivt sätt för att det ska vara möjligt att uppnå mervärde för hela EU.

Statsrådet anser att tilldelningskriterier för finansieringen genom ramprogrammet för forskning och innovation även framöver ska vara forsknings- och innovationsverksamhetens kvalitet, inte kvoter eller regionala faktorer. Dessutom ska man granska verksamhetens effekter på den ekonomiska och samhälleliga utvecklingen i Europa samt dess kapacitet att generera europeiskt mervärde. Statsrådet betonar vikten av att programmet verkställs genom multilateralt gränsöverskridande samarbete.

Statsrådet förordar kommissionens förslag till programmets struktur. Prioriteringarna i ramprogrammets pelare gynnar hållbar utveckling, produktiviteten, uppkomsten av ny kunskap och innovation samt hanteringen av de största samhällsutmaningarna. Statsrådet betonar att interaktionen mellan pelarna ska säkerställas och att pelarna ska komplettera varandra.

Statsrådet förhåller sig i princip positivt till kommissionens förslag till nya inslag i Horisont Europa gällande förslag för att enligt gemensamt överenskomna principer stärka öppen vetenskap och öppen innovation och etablera verksamhet för banbrytande och marknadsgenererande innovation. Öppnare verksamhetssätt inom forskning och innovation kan stärka forskning-

ens tillförlitlighet, transparens och effekter samt bidra till effektivare och enklare utnyttjande av forskningsrönen.

Statsrådet välkomnar kommissionens förslag till att programmet ska omfatta både forskar- och företagsdriven och samhällsorienterad forsknings- och innovationsverksamhet. De resultat som erhålls genom den finansierade forskningen ska utnyttjas på ett mångsidigt sätt.

Statsrådet vill poängtera att Horisont Europa programmet i kombination med andra finansieringsinstrument stimulerar konkurrenskraften i Europa genom att stärka synergierna mellan instrumentens verksamhetsområden.

Statsrådet kommer att precisera sin ståndpunkt till prioriteringarna i programmet i ett senare skede.

Statsrådet anser att det bör etableras en lämplig balans mellan grundforskning, industriell forskning och innovation som främjar konkurrenskraften samt policyfrämjande forskning.

Dessutom är det viktigt att kunna reagera på de nya och oförutsedda behov som framkommer under den långa programtiden och att rationaliseringen av programmets förvaltning fortsätter.

#### **14.2 Europeiska atomenergigemenskapens (Euratom) forsknings- och utbildningsprogram (2021-2025)**

Statsrådet förhåller sig positivt till kommissionens förslag till ett forsknings- och utbildningsprogram på kärnenergiområdet. Kärnforskning spelar en viktig roll för såväl utvecklingen inom området som dess samband med essentiella EU-politik och mål. Statsrådet anser att Euratoms forsknings- och utbildningsprogram ska stödja verkställandet av målen för den europeiska energiforskningspolitiken, speciellt den europeiska strategiska planen för energiteknik (SET-planen), och för energiunionen. Programmet ska också bidra till att höja konkurrenskraften hos industrin och forskningen i Europa samt befästa unionens vetenskapliga och tekniska kunnande på detta område.

Statsrådet understöder kommissionens förslag till programmets prioriteringar enligt vilka de föreslagna forsknings- och innovationsinsatserna ska öka kärnsäkerheten, det fysiska skyddet och strålskyddet, inklusive tillämpningar speciellt inom hälso- och sjukvården. Enligt statsrådet är det också viktigt att fortsätta med kärnavfallsforskning.

Statsrådet anser att programmet ska främja europeisk spetskompetens och generera genuint mervärde i unionen. Därför är det viktigt med sådana program som främjar och samordnar forskningsinsatser i medlemsstaterna i syfte att maximera detta mervärde. Det behövs också tillräckliga satsningar på utbildning, kompetens och kunskapsledning på kärnenergiområdet.

Statsrådet kommer att ta ställning till den maximala insatsen till Euratomprogrammet som en del av förhandlingarna för budgetramen 2021–2027.

#### **14.3 ITER**

Statsrådet ser det som viktigt att ITER projektet framskrider. Projektet är viktigt med tanke på lösningar för energiproduktionen i framtiden. Dessutom utgör ITER en ytterst krävande utvecklingsplattform för ny teknik, som därmed stärker industrins konkurrenskraft i Europa och i Finland. Som en plattform för avancerad forskning inom bland annat materialteknik och fysik ger projektet upphov till innovationer även på andra områden än fusionsenergi.

#### **14.4 Unionens rymdprogram**

Statsrådet anser att kommissionens förslag till inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdbyrå utgör ett utmärkt underlag för fortsatta förhandlingar och går i huvudsak i rätt riktning. Att bestämmelserna om unionens rymdprogram samlas i en rättsakt ger större tydlighet i det regelverk som tillämpas.

Statsrådet välkomnar kommissionens förslag till en enklare förvaltningsmodell för programmet och tydligare uppgiftsfördelning mellan aktörerna. Nära samarbete mellan Europeiska unionen, unionens rymdprogrambyrå, unionsstaterna och Europeiska rymdorganisationen utgör grunden för att rymdprogrammet ska lyckas. Statsrådet kommer att göra en närmare bedömning av de olika aktörernas roller, ansvar och samarbetsförutsättningar under den fortsatta behandlingen av förslaget.

Statsrådet anser att unionens rymdprogram bör innehålla element som gör det möjligt att komplettera de data och tillämpningar som tillhandahålls genom programmet med kommersiella tjänster. Statsrådet framhåller speciellt vikten av att små och medelstora företag har möjlighet att bygga upp ny affärsverksamhet utifrån data och tjänster som tillhandahålls genom rymdprogrammet. Användarnas behov bör vara riktgivande för utvecklingen och utformningen av programmet. Tillgången till data och dess användbarhet måste säkerställas. Samarbetet mellan den privata och den offentliga sektorn inom ramen för programmet ska främjas genom nationella åtgärder och unionsinsatser. Statsrådet kommer att göra en bedömning av lämpliga åtgärder under den fortsatta behandlingen av förslaget.

#### **14.5 Dimensionering av finansieringen**

Den dimensionering av finansieringen, som kommissionens förslag omfattar, kommer att tas ställning till separat i samband med förhandlingarna om budgetramen. Detta gäller Horisont Europa, Euratom, ITER och unionens rymdprogram.